

๗. คทพทลพทธสุตต¹

[๙๙] สวตถุณินทานัน. อนมตคโคยัม ภิกขเว สัสสาโร, ปุพพา โภฏี น ปญญายติ อวิชชานีวรรณานัน สุตตานัน ตณฺหาสญฺโญชนานัน สนฺธาวตํ สัสสรตํ. โหติ โส ภิกขเว สมโย ยัม มหาสมฺมุทโท อุตฺตสุสฺสติ วิสุสฺสติ น ภวติ, น เตววาทัน ภิกขเว อวิชชานีวรรณานัน สุตตานัน ตณฺหาสญฺโญชนานัน สนฺธาวตํ สัสสรตํ ทุกฺขสุสฺ อนุตฺตกิริยัม วทามิ. โหติ โส ภิกขเว สมโย ยัม สีนฺรุ ปพฺพตฺราชา ทฺยฺหติ วินฺสฺสติ น ภวติ, น เตววาทัน ภิกขเว อวิชชานีวรรณานัน สุตตานัน ตณฺหาสญฺโญชนานัน สนฺธาวตํ สัสสรตํ ทุกฺขสุสฺ อนุตฺตกิริยัม วทามิ. โหติ โส ภิกขเว สมโย ยัม มหาปฺฐวี ทฺยฺหติ วินฺสฺสติ น ภวติ, น เตววาทัน ภิกขเว อวิชชานีวรรณานัน สุตตานัน ตณฺหาสญฺโญชนานัน สนฺธาวตํ สัสสรตํ ทุกฺขสุสฺ อนุตฺตกิริยัม วทามิ.

เสยฺยถาปิ ภิกขเว สา คทพทลพทธ² ทพฺเห ขีเล วา ญมฺเภา วา อฺปนินฺพทฺธ³, ตเมว ขีลํ วา ญมฺภํ วา อญฺปริชาวติ อญฺปริวตฺตติ. เอวเมว โข ภิกขเว อุตฺตสุตฺวา ปุณฺณชฺชโน อริยานัน อทฺสฺสาวี... สปฺปริสฺสธฺมฺเม อวินฺนิตฺ รุปํ อตฺตโต สมนฺุสฺสติ... เวทนํ อตฺตโต สมนฺุสฺสติ... สญฺญํ... วิญฺญาณํ สงฺขารเ อตฺตโต สมนฺุสฺสติ... วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนฺุสฺสติ, วิญฺญาณวณฺฺตํ วา อตฺตตานัน, อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ, วิญฺญาณสฺมึ วา อตฺตตานัน. โส รุปญฺเญว อญฺปริชาวติ อญฺปริวตฺตติ. เวทนญฺเญว... สญฺญญฺเญว... สงฺขารเญว... วิญฺญาณญฺเญว อญฺปริชาวติ อญฺปริวตฺตติ. โส รุปํ อญฺปริชาวํ อญฺปริวตฺตํ. เวทนํ... สญฺญํ... สงฺขารเ... วิญฺญาณํ อญฺปริชาวํ อญฺปริวตฺตํ น ปริมฺุจฺจติ รุปมฺุหา, น ปริมฺุจฺจติ เวทนาย, น ปริมฺุจฺจติ สญฺญาเย, น ปริมฺุจฺจติ สงฺขารเหิ, น ปริมฺุจฺจติ วิญฺญาณมฺุหา, น ปริมฺุจฺจติ ชาตียา ชรามรเณน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ โทมนสฺเสหิ อฺปายาเสหิ. น ปริมฺุจฺจติ ทุกฺขสฺมาติ วทามิ.

สุตฺวา จ โข ภิกขเว อริยสวโก อริยานัน ทสฺสาวี... สปฺปริสฺสธฺมฺเม สฺวินฺนิตฺ น รุปํ อตฺตโต สมนฺุสฺสติ... น เวทนํ... น สญฺญํ... น สงฺขารเ... น วิญฺญาณํ อตฺตโต สมนฺุสฺสติ, น วิญฺญาณวณฺฺตํ วา อตฺตตานัน, น อตฺตนิ วา วิญฺญาณํ, น วิญฺญาณสฺมึ วา อตฺตตานัน. โส รุปํ

¹ สังยุตตนิกาย ชันธวารวรรค เล่ม ๑๗ มจร.

² ก.คทพทลพทธ, ฉ.ม. คทพทลพทธ

³ ก. อฺปนินฺพทฺธ

นानุปริชาวติ นานุปริวตตติ. เวทนํ... สณฺญํ... สงฺขาเร... วิญฺญาณํ นานุปริชาวติ
 นานุปริวตตติ. โส รุปํ อนฺนุปริชาวํ อนฺนุปริวตตํ. เวทนํ... สณฺญํ... สงฺขาเร... วิญฺญาณํ
 อนฺนุปริชาวํ อนฺนุปริวตตํ ปริมุจฺจติ รุปมฺหา, ปริมุจฺจติ เวทนาย, ปริมุจฺจติ สณฺญาเย, ปริมุจฺจติ
 สงฺขาเรหิ, ปริมุจฺจติ วิญฺญาณมฺหา, ปริมุจฺจติ ชาตียา ชรามรณฺเน โสเกหิ ปริเทเวหิ ทุกฺเขหิ
 โทมนสฺเสหิ อฺปายาเสหิ, ปริมุจฺจติ ทุกฺขสมฺมาติ วทามิตี. สตฺตมํ.

๗. คัททูลพัทฐสูตร ว่าด้วยอุปมาด้วยสุนัขถูกล่าม

[๙๙] เรื่องเกิดขึ้นที่กรุงสาวัตถี

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย สงสาร (การเวียนว่ายตายเกิด) นี้มีเบื้องต้น
 เบื้องปลายที่ใครๆ รู้ไม่ได้ เบื้องต้นเบื้องปลายไม่ปรากฏแก่สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีวิชาเป็น
 เครื่องปิดกั้น มีตณฺหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไป

มหาสมุทฺธยยังมีเวลาเหือดแห้งไป มีอยู่ไม่ได้ แต่เราก็มิได้กล่าวว่า สัตว์ทั้งหลายผู้มี
 วิชาเป็นเครื่องปิดกั้น มีตณฺหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปอยู่ จะทำที่สุดแห่งทุกข์
 ได้

ขุนเขาสิเนรุยังมีเวลาถูกไฟเผาพิณาศไป มีอยู่ไม่ได้ แต่เราก็มิได้กล่าวว่า สัตว์
 ทั้งหลายผู้มีวิชาเป็นเครื่องปิดกั้น มีตณฺหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปอยู่ จะทำ
 ที่สุดแห่งทุกข์ได้

แผ่นดินใหญ่ยังมีเวลาถูกไฟเผาพิณาศไป มีอยู่ไม่ได้ แต่เราก็มิได้กล่าวว่า สัตว์
 ทั้งหลายผู้มีวิชาเป็นเครื่องปิดกั้น มีตณฺหาเป็นเครื่องประกอบไว้ ท่องเที่ยวไปอยู่ จะทำ
 ที่สุดแห่งทุกข์ได้

สุนัขที่เขาผูกไว้ด้วยเชือก ล่ามไว้ที่หลักหรือเสาที่แข็งแรง วิ่งวนเวียนหลักหรือเสา
 นั้นเอง แม้ฉันใด บุคคลผู้ไม่ได้สดับกับฉันนั้นเหมือนกัน ไม่ได้เห็นพระอริยะ ... ไม่ได้รับการ
 แนะนำในธรรมของสัตบุรุษ พิจารณาเห็นรูปโดยความเป็นอตฺตา ... พิจารณาเห็นเวทนา
 โดยความเป็นอตฺตา ... สัณฺญา ... พิจารณาเห็นสังขารโดยความเป็นอตฺตา ... พิจารณาเห็น

วิญญูณโดยความเป็นอตฺตา พิจารณาเห็นอตฺตาว่ามีวิญญูณ พิจารณาเห็นวิญญูณในอตฺตา หรือพิจารณาเห็นอตฺตาในวิญญูณ ปุถุชนนั้นแล่นวนเวียนอยู่กับรูป ... เวทนา ... สัญญา ... สังขาร แล่นวนเวียนอยู่กับวิญญูณ เมื่อเขาแล่นวนเวียนอยู่กับรูป ... เวทนา ... สัญญา ... สังขาร เมื่อแล่นวนเวียนอยู่กับวิญญูณ เรากล่าวว่า ไม่พ้นจากรูป ไม่พ้นจากเวทนา ไม่พ้นจากสัญญา ไม่พ้นจากสังขาร ไม่พ้นจากวิญญูณ ไม่พ้นจากชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาส และชื่อว่าไม่พ้นจากทุกข์

ภิกษุทั้งหลาย ส่วนอริยสาวกผู้ได้สดับ ได้เห็นพระอริยะะ ... ได้รับการแนะนำในธรรมของสັตบุรุษ ไม่พิจารณาเห็นรูปโดยความเป็นอตฺตา ... ไม่พิจารณาเห็นเวทนา ... ไม่พิจารณาเห็นสัญญา ... ไม่พิจารณาเห็นสังขาร ... ไม่พิจารณาเห็นวิญญูณโดยความเป็นอตฺตา ไม่พิจารณาเห็นอตฺตาว่ามีวิญญูณ ไม่พิจารณาเห็นวิญญูณในอตฺตา หรือไม่พิจารณาเห็นอตฺตาในวิญญูณ อริยสาวกนั้นไม่แล่นวนเวียนอยู่กับรูป ... เวทนา ... สัญญา ... สังขาร ไม่แล่นวนเวียน อยู่กับวิญญูณ เมื่อเธอไม่แล่นวนเวียนอยู่กับรูป ... เวทนา ... สัญญา ... สังขาร ไม่แล่นวนเวียนอยู่กับวิญญูณ ย่อมพ้นจากรูป ย่อมพ้นจากเวทนา ย่อมพ้นจากสัญญา ย่อมพ้นจากสังขาร ย่อมพ้นจากวิญญูณ เรากล่าวว่า ย่อมพ้นจากชาติ ชรา มรณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส และอุปายาส และย่อมพ้นจากทุกข์

คัถทูลพัทฐสูตรที่ ๗ จบ
